

Întârzierea acreditării ambasadorului rus în Republica Moldova

ANALYTICAL POLICY BRIEF

**Autor:
Andrei Curăraru**

I. Presiunea narativă și folosirea normelor ca instrument de presiune

În ultimele luni, Maria Zaharova, purtătoarea de cuvânt a Ministerului de Externe al Federației Ruse, a acuzat public Republica Moldova că ar încălca Convenția de la Viena privind relațiile diplomatice prin întârzierea ceremoniei de prezentare a scrisorilor de acreditare ale ambasadorului rus la Chișinău. Declarațiile au fost făcute în mod repetat începând din **februarie–martie 2025**, inclusiv în briefinguri oficiale ale MAE rus și în reacții distribuite de agenții de presă precum TASS și RIA Novosti. Mesajul central a fost constant: Chișinăul ar fi depășit o „limită legală”.

Pentru presă, această formulare trebuie citită ca o **mutare de comunicare strategică**, nu ca un verdict juridic. Miza nu este ceremonia în sine, ci controlul cadrului de interpretare: cine este prezentat ca actor „în neregulă” și cine își asumă rolul de arbitru al regulilor internaționale. În acest caz, Rusia încearcă să se poziționeze ca apărător al ordinii diplomatice, în timp ce mută atenția de la propria conduită politică și de securitate în regiune.

Presiunea publică a fost dublată de instrumente formale. Ministerul de Externe al Republicii Moldova a fost convocat de mai multe ori la Moscova, iar Chișinăului i-au fost transmise **note verbale oficiale** în care se invocau articole din Convenția de la Viena. În paralel, discursul public a insistat pe ideea unui tratament „discriminatoriu”, sugerând că alți ambasadori ar fi fost primiți mai rapid. Această combinație de presiune diplomatică și expunere mediatică este tipică pentru confruntările informaționale: discuția este mutată de la contextul politic al relației bilaterale la o dezbatere aparent tehnică, de tip **legal–illegal**.

În loc ca agenda publică să se concentreze pe degradarea relațiilor moldo-ruse după 2022, pe poziționarea Chișinăului față de războiul din Ucraina sau pe sancțiunile internaționale impuse Moscovei, accentul este deplasat spre o procedură de protocol. Această mutare este calculată. Procedura este mai ușor de discutat în termeni abstracți, iar publicul internațional este mai receptiv la limbajul juridic decât la explicații politice complexe.

Cronologie: acțiuni și declarații ale MAE al Federației Ruse

Cazul acreditării ambasadorului rus la Chișinău

Acest tip de presiune funcționează pe mai multe niveluri. La nivel intern, mesajul transmis publicului rus este că statul își apără demnitatea și nu acceptă „lipsa de respect” din partea unui stat mai mic. La nivel regional, semnalul este adresat altor țări din Europa de Est și spațiul post-sovietic: gesturile simbolice de normalitate pot fi cerute prin invocarea normelor internaționale. La nivel internațional, se încearcă crearea unei zone de ambiguitate, sugerând că Republica Moldova ar fi cea care se abate de la reguli, nu Moscova.

Pentru Chișinău, riscul major este acceptarea tacită a acestui cadru. Dacă acuzația de „încălcare” este preluată fără nuanțe, o alegere protocolară este transformată într-o **obligație interpretată unilateral**. Într-un asemenea scenariu, Rusia câștigă un instrument de presiune reutilizabil, care poate fi activat și în alte situații similare.

II. Convenția de la Viena: obligații, spații de practică și ce nu este reglementat

Convenția de la Viena privind relațiile diplomatice, adoptată în 1961, stabilește regulile de bază ale diplomației moderne. Documentul nu a fost conceput ca un cod rigid, ci ca **un cadru general**, capabil să funcționeze atât în relații normale, cât și în situații de criză. Din acest motiv, multe prevederi lasă în mod deliberat spațiu pentru practica statelor și pentru adaptare la contextul politic.

Un aspect esențial este modul în care începe activitatea unui ambasador. Convenția prevede două variante: prezentarea scrisorilor de acreditare șefului statului sau predarea unei copii a acestor scrisori către ministerul de externe, împreună cu notificarea oficială a sosirii. Această alternativă arată clar că **funcționarea misiunii diplomatice nu depinde strict de ceremonia prezidențială**. Ambasada poate funcționa, comunica oficial și îndeplini atribuții chiar și înainte de acest gest formal.

Un alt element des invocat este regula de precedență. Ea stabilește ordinea în care ambasadorii sunt primiți atunci când ceremonia are loc, în funcție de data și ora sosirii în statul gazdă. Rolul acestei reguli este de a organiza protocolul și de a preveni arbitrariul. **Ea nu impune un calendar**. Convenția nu stabilește termene pentru organizarea ceremoniei și nu prevede sancțiuni pentru situațiile în care aceasta este amânată.

La fel de important este ceea ce Convenția permite explicit statului gazdă. Documentul recunoaște **dreptul de a declara un diplomat indezirabil**, fără obligația de a oferi explicații publice. Aceasta este una dintre cele mai dure măsuri prevăzute și poate fi aplicată oricând, inclusiv după acreditare. Dacă o asemenea măsură este permisă de tratat, este dificil de susținut că o măsură mult mai moderată, precum amânarea ceremoniei, ar fi automat ilegală. Diferența dintre ele nu este una de drept, ci de semnal politic.

Convenția de la Viena (1961): unde se termină obligația

și unde începe decizia politică a statelor

În practică, Convenția de la Viena protejează **funcționarea minimă a relațiilor diplomatice**. Ea garantează imunități, securitatea personalului, dreptul de comunicare și existența canalelor oficiale. Nu obligă însă statele să ofere gesturi simbolice de normalitate atunci când relația politică este deteriorată. Ceremoniile și alte ritualuri țin de protocol și de context, nu de o obligație automată impusă de tratat.

Pentru o documentare corectă, distincția este importantă. Un conflict de protocol sau de simbolism poate fi prezentat public drept o „încălcare”, dar nu devine o încălcare demonstrabilă doar prin invocarea Convenției. Atâta timp cât **nu există un termen clar, o obligație explicită și o sancțiune prevăzută**, disputa rămâne una de interpretare politică, nu de drept internațional propriu-zis.

III. Practică comparată: Regatul Unit, Canada, Ucraina, Cehia

Practica recentă arată constant că, în perioade de criză, protocolul diplomatic este ajustat gradual, nu suspendat automat și nici transformat imediat într-o dispută juridică. Între o relație complet normalizată și ruperea relațiilor există un spectru larg de măsuri intermediare, folosite tocmai pentru a evita escaladarea bruscă. Acestea includ rechemări temporare pentru consultări, reducerea contactelor politice la nivel înalt, expulzări punctuale, restrângerea personalului diplomatic, înghețarea vizitelor oficiale și menținerea relației exclusiv prin canale tehnice sau consulare.

Regatul Unit oferă unul dintre cele mai clare exemple de gestionare graduală a relației cu Federația Rusă. După otrăvirea lui Serghei Skripal la Salisbury, în martie 2018, Londra a expulzat 23 de diplomați ruși, a suspendat contactele politice la nivel înalt și a intensificat sancțiunile. Cu toate acestea, ambasaderele au continuat să funcționeze, iar relațiile diplomatice nu au fost rupte. Ulterior, chiar și după invazia Ucrainei din 2022, Regatul Unit a păstrat reprezentare diplomatică la Moscova, argumentând public că prezența este necesară pentru gestionarea crizelor, protecția cetățenilor și comunicarea de urgență. Nicio etapă a acestui proces nu a fost calificată de comunitatea internațională drept încălcare a dreptului diplomatic.

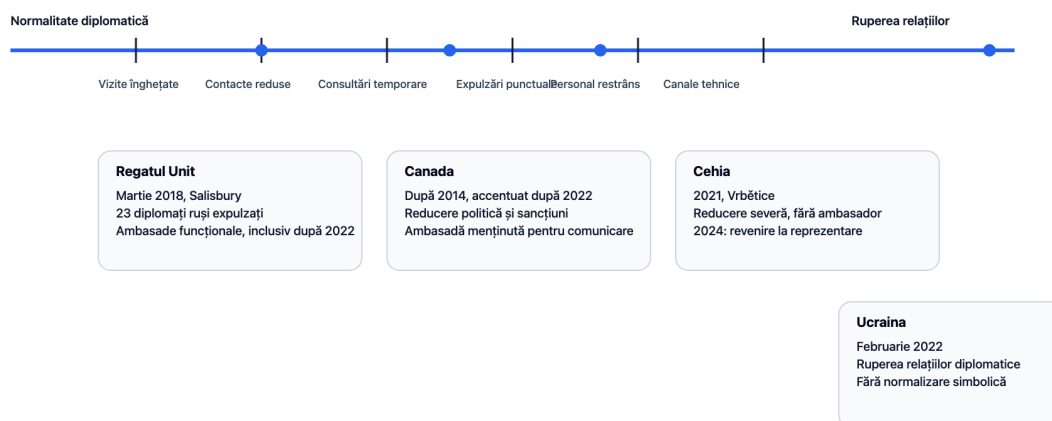
Canada a urmat o logică similară. În contextul deteriorării relațiilor cu Rusia după 2014 și, mai ales, după 2022, Ottawa a redus activitatea politică, a impus sancțiuni dure și a limitat cooperarea bilaterală. Cu toate acestea, guvernul canadian a explicat explicit, în comunicate oficiale, de ce menține ambasada și personalul diplomatic: pentru colectarea de informații, pentru comunicare directă în situații sensibile și pentru coordonare cu aliații. Din nou, ajustarea protocolară și politică nu a fost prezentată ca o abatere de la norme, ci ca o reacție legitimă la context.

Ucraina reprezintă capătul opus al spectrului. După anexarea Crimeii în 2014 și izbucnirea războiului din Donbas, Kievul a redus drastic relațiile diplomatice cu Moscova. După invazia la scară largă din februarie 2022, Ucraina a rupt complet relațiile diplomatice cu Federația Rusă și a refuzat orice formă de normalizare simbolică. Această decizie a fost justificată politic prin incompatibilitatea dintre starea de război și ritualurile de normalitate diplomatică. Chiar și în acest caz extrem, decizia a fost tratată ca o alegere suverană, nu ca o încălcare a Convenției de la Viena.

Cehia ilustrează bine caracterul reversibil al măsurilor diplomatice. După criza majoră declanșată în 2021 de dezvăluirile privind implicarea serviciilor rusești în exploziile de la Vrbětice, Praga a expulzat zeci de diplomați ruși și a redus relația la un nivel minim. Timp de peste doi ani, Cehia nu a avut ambasador la Moscova. În 2024, guvernul ceh a decis numirea unui nou ambasador, explicând că prezența diplomatică este necesară pentru apărarea intereselor naționale și coordonarea cu partenerii europeni. Această revenire nu a fost interpretată ca o „corectare” a unei ilegalități anterioare, ci ca adaptare la un nou context.

Protocolul diplomatic în criză

Spectrul măsurilor între normalitate și ruperea relațiilor

Aceste exemple arată un tipar clar. Statele folosesc protocolul ca instrument politic flexibil, calibrat în funcție de gravitatea situației și de obiectivele urmărite. Nu există o practică internațională coerentă care să susțină ideea că amânarea unui gest ceremonial, precum prezentarea scrisorilor de acreditare, ar echivala automat cu o încălcare a dreptului diplomatic.

IV. Game theory: joc repetat asimetric și valoarea opțiunilor intermediare

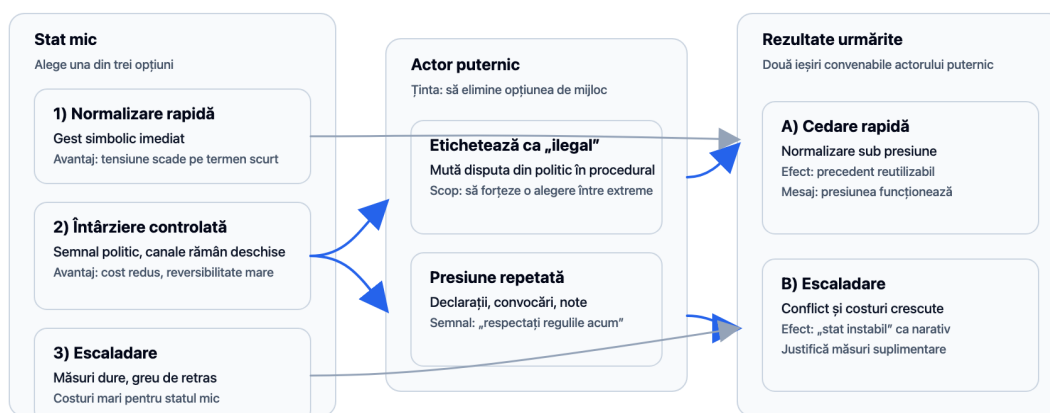
Întârzierea ceremoniei poate fi înțeleasă ca o alegere calculată într-o relație dezechilibrată. Un stat mic nu are multe instrumente la dispoziție atunci când relația cu un stat mult mai puternic se deteriorează. Variantele sunt cunoscute: fie acceptă rapid o revenire la normalitate simbolică, fie reduce contactele, ia măsuri de răspuns, ajunge la expulzări sau chiar la ruperea relațiilor. **Măsurile dure sunt costisitoare și greu de retras** odată aplicate.

Amânarea ceremoniei este o variantă intermediară. Ea transmite un mesaj politic clar, fără a bloca dialogul diplomatic. Relațiile continuă să funcționeze la nivel tehnic, iar decizia poate fi schimbată dacă situația evoluează. Tocmai pentru că este **ușor de controlat și de inversat**, această opțiune este utilă pentru un stat mic.

Partea mai puternică încearcă însă să prezinte această decizie drept ilegală. Scopul este simplu: eliminarea opțiunii de mijloc. Dacă întârzierea este etichetată ca „încălcare”, statul mic este împins să aleagă doar între două extreme: fie cedează rapid și oferă gesturi de normalitate, fie reacționează dur și escaladează conflictul. Ambele variante avantajează partea mai puternică. Cedarea arată că presiunea funcționează. Escaladarea poate fi folosită pentru a descrie statul mic drept instabil sau imprevizibil.

Acreditarea ca joc repetat: cum dispăre „opțiunea de mijloc”

Model simplu, orientat pe decizii și efecte

Ideea-cheie: disputa nu e despre ceremonie, ci despre păstrarea unei zone de manevră între cedare și escaladare.

Mai există și o miză de imagine pe termen lung. Dacă presiunea publică duce la normalizare, se creează un precedent care poate fi folosit din nou. Dacă presiunea este gestionată fără cedare, statul mic transmite semnalul că **nu reacționează automat la intimidare**, ceea ce poate descuraja repetarea tacticii.

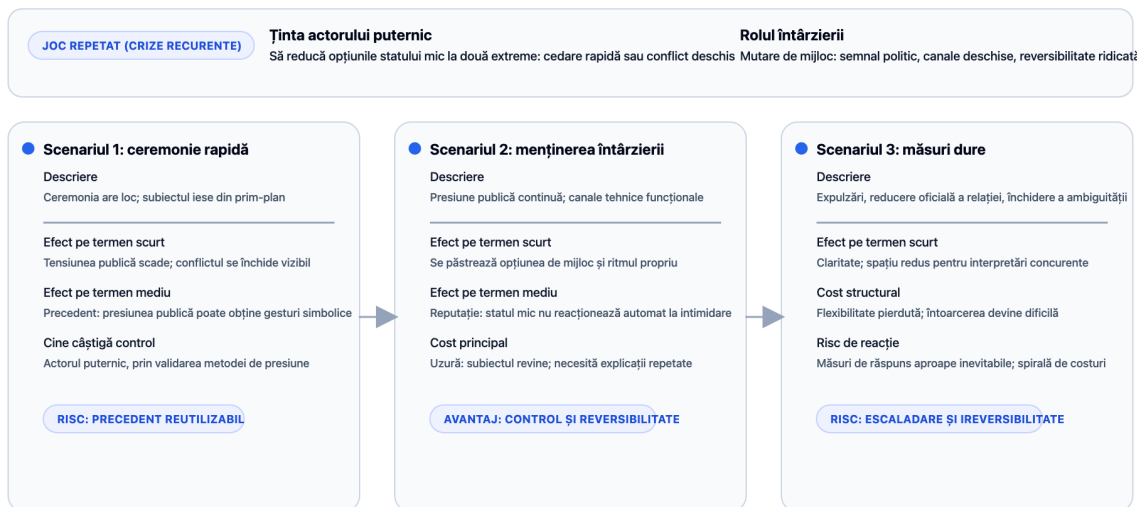
În fond, disputa privind acreditarea nu este despre o ceremonie. Este despre **păstrarea posibilității de a reacționa treptat** într-o relație tensionată. Atunci când această zonă de manevră dispăre, statele mici devin mult mai expuse presiunii și sunt împinse constant spre alegeri riscante.

V. Scenarii posibile și logica deciziilor într-o relație dezechilibrată

Pentru a înțelege ce este cu adevărat în joc în disputa privind acreditarea ambasadorului rus, este util să privim situația ca pe o succesiune de decizii repetate între un stat mic și un stat mult mai puternic. Nu este vorba despre o singură decizie izolată, ci despre un proces în care fiecare pas influențează următorii pași și creează așteptări pentru viitor. În astfel de relații, statul mai puternic încearcă, de regulă, să reducă opțiunile disponibile pentru cel mai slab. Ideal, din perspectiva sa, ar fi ca adversarul să fie împins să aleagă doar între două variante: fie acceptă rapid cerințele și oferă gesturi de normalitate, fie reacționează dur și escaladează conflictul.

Trei scenarii: cine controlează pașii următori

Acreditarea ca proces repetat între stat mic și actor puternic

Miza: statul mic încearcă să păstreze o zonă de reacție treptată; actorul puternic încearcă să o transforme într-o alegere între două extreme.

Ambele variante sunt convenabile pentru partea mai puternică. Acceptarea rapidă arată că presiunea funcționează. Reacția dură poate fi folosită pentru a descrie statul mic drept impulsiv sau instabil. Întârzierea ceremoniei de prezentare a scrisorilor de acreditare se află între aceste două extreme. Ea este o decizie limitată, care transmite un mesaj politic clar, dar fără a rupe relațiile diplomatice. Canalele de comunicare rămân deschise, iar decizia poate fi oricând schimbată dacă contextul se modifică. Tocmai această flexibilitate o face deranjantă pentru partea mai puternică.

Primul scenariu este organizarea rapidă a ceremoniei și închiderea subiectului. Pe termen scurt, tensiunea publică scade, iar conflictul dispare din prim-plan. Pe termen mediu însă, se creează un precedent. Mesajul transmis este că presiunea publică și invocarea regulilor pot forța un stat mic să facă gesturi simbolice, chiar și într-un context politic tensionat. Acest precedent poate fi invocat din nou în alte situații similare.

Al doilea scenariu este menținerea întârzierii, fără măsuri suplimentare de escaladare. În acest caz, autoritățile de la Chișinău acceptă un nivel constant de presiune publică pentru a păstra opțiuni deschise. Relațiile funcționează la nivel tehnic, dar normalitatea simbolică rămâne suspendată. Avantajul este păstrarea controlului asupra ritmului evoluțiilor. Dezavantajul este uzura: subiectul revine periodic în spațiul public și necesită explicații constante.

Al treilea scenariu este trecerea la măsuri dure: expulzări, reducerea oficială a relațiilor sau alte decizii care închid zona de ambiguitate. Acest scenariu aduce claritate și reduce spațiul pentru interpretări concurente. Costul este însă pierderea flexibilității. Odată făcut acest pas, revenirea la o situație mai echilibrată devine dificilă, iar reacțiile de răspuns sunt aproape inevitabile.

Privite împreună, aceste scenarii arată că disputa nu este despre o ceremonie, ci despre cine controlează pașii următori. Pentru Moldova, miza este păstrarea posibilității de a reacționa gradual, fără a fi forțată să aleagă constant între cedare și conflict deschis. Pentru Rusia, miza este reducerea acestor opțiuni și impunerea unei interpretări care transformă o decizie politică într-o pretinsă obligație.

Bibliografie

- ONU, Vienna Convention on Diplomatic Relations (1961):
https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=III-3&chapter=3
- International Law Commission, Draft Articles and Commentary on Diplomatic Intercourse and Immunities: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_1_1958.pdf
- Reuters (Ucraina respinge agrement ambasador rus, 2016):
<https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-russia-ambassador-idUSKCN10Z1L8>
- Anadolu Agency (Rusia cere explicații Moldovei, 2025):
<https://www.aa.com.tr/en/europe/russia-seeks-explanation-from-moldova-over-ambassadors-unaccepted-credentials/3505826>
- TASS (poziția Moldovei, 2025): <https://tass.com/world/1914479>
- Anadolu Agency (Cehia numește ambasador la Moscova, 2024):
<https://www.aa.com.tr/en/europe/czech-republic-appoints-ambassador-to-russia-after-over-2-years-hiatus/3364131>
- Global News (Canada numește ambasador la Moscova, 2023):
<https://globalnews.ca/news/10097655/canada-ambassador-russia-sarah-taylor/>
- BBC (context UK–Rusia, 2018): <https://www.bbc.com/news/uk-43315636>